



Teismo praktikos rinkinys

Byla C-441/17

**Europos Komisija
prieš
Lenkijos Respubliką**

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – Aplinka – Direktyva 92/43/EEB – Natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsauga – 6 straipsnio 1 ir 3 dalys – 12 straipsnio 1 dalis – Direktyva 2009/147/EB – Laukinių paukščių apsauga – 4 ir 5 straipsniai – Teritorija *Natura 2000 Puszca Białowieska* – Miškų tvarkymo plano pakeitimas – Eksploatuotinos medienos kiekio padidinimas – Planas ar projektas, kurie tiesiogiai nebūtini teritorijai tvarkyti, bet gali ją reikšmingai paveikti – Tinkamas poveikio teritorijai vertinimas – Pavojus teritorijos vientisumui – Veiksmingas apsaugos priemonių įgyvendinimas – Poveikis saugomų rūšių perėjimo ir poilsio vietoms“

Santrauka – 2018 m. balandžio 17 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas

1. *Ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo – Ginčo dalykas – Nustatymas per ikiteisminę procedūrą – Atsižvelgimas į faktines aplinkybes, atsiradusias po to, kai buvo pateikta pagrįsta nuomonė – Sąlygos – Faktinės aplinkybės, kurios yra to paties pobūdžio, kaip nurodyta pradžioje, ir sudaro to paties elgesio dalį*

(SESV 258 straipsnis)

2. *Aplinka – Natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsauga – Direktyva 92/43 – Plano ar projekto galimo poveikio teritorijai įvertinimas – Aspektų, galinčių paveikti teritorijos apsaugos tikslus, nustatymas – Atsižvelgimas į kumuliacinį poveikį, kurį daro šis planas kartu su tam tikrais kitais planais ar projektais*

(Tarybos direktyvos 92/43 6 straipsnio 3 dalis)

3. *Aplinka – Natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsauga – Direktyva 92/43 – Specialios apsaugos teritorijos – Valstybių narių pareigos – Projekto poveikio teritorijai vertinimas – Leidimas įgyvendinti planą ar projektą saugomoje teritorijoje – Sąlyga – Kenksmingo poveikio teritorijos vientisumui nebuvimas*

(Tarybos direktyvos 92/43 6 straipsnio 3 dalis)

4. *Aplinka – Natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsauga – Direktyva 92/43 – Specialios apsaugos teritorijos – Valstybių narių pareiga vengti natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo – Įsipareigojimų neįvykdymas – Komisijai tenkanti įrodinėjimo pareiga – Apimtis – Būtinumas nustatyti priežastinio ryšio tarp statybos projekto ir atitinkamų rūšių trikdymo egzistavimą – Nebuvimas*

(Tarybos direktyvos 92/43 6 straipsnio 3 dalis)

5. *Aplinka – Natūraliųjų buveinių ir laukinės faunos bei floros apsauga – Direktyva 92/43 – Leidimas įgyvendinti planą ar projektą saugomoje teritorijoje remiantis privalomaisiais svarbesnio viešojo intereso pagrindais – Sąlyga – Išankstinis minėto plano ar projekto poveikio teritorijai nustatymas*

(Tarybos direktyvos 92/43 6 straipsnio 3 ir 4 dalys)

6. *Aplinka – Natūraliųjų buveinių ir laukinės faunos bei floros apsauga – Direktyva 92/43 – Specialios apsaugos teritorijos – Valstybių narių pareigos – Apimtis – Apsaugos priemonių veiksmingas įgyvendinimas*

(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/147 4 straipsnio 1 ir 2 dalys; Tarybos direktyvos 92/43 1 straipsnio 1 dalies l punktas ir 6 straipsnio 1 dalis)

7. *Aplinka – Natūraliųjų buveinių ir laukinės faunos bei floros apsauga – Direktyva 92/43 – Į IV priedo a punktą įtrauktų gyvūnų rūšių griežta apsauga – Apimtis – Reikiamos priemonės sukurti apsaugos sistemą – Didelio skaičiaus rūšių buvimas – Poveikio nebuvimas*

(Tarybos direktyvos 92/43 12 straipsnio 1 dalies a ir d punktai bei IV priedo a punktas)

8. *Aplinka – Laukinių paukščių apsauga – Direktyva 2009/147 – Reikiamos priemonės sukurti bendrą apsaugos sistemą – Valstybių narių pareigos – Apimtis – Atsižvelgimas į poveikį saugomų rūšių perėjimo ir poilsio vietoms*

(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/147 5 straipsnio b ir d punktai)

1. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 64–67 punktus)

2. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 113, 114, 133-144 punktus)

3. Planas ar projektas gali būti patvirtinamas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 92/43 dėl natūraliųjų buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos, iš dalies pakeistos Direktyva 2013/17, 6 straipsnio 3 dalį, tik su sąlyga, kad kompetentingos institucijos yra įsitikinusios, kad jis nedaro neigiamo poveikio teritorijos vientisumui. Taip yra, kai dėl tokio poveikio nebuvimo nebelineka jokių mokslo požiūriu pagrįstų abejonių. Taigi kompetentingos nacionalinės institucijos negali išduoti leidimo veiksams, kurie keltų pavojų negrįžtamai pažeisti teritoriją, kur yra Bendrijos svarbos ar prioritetinių natūraliųjų buveinių tipų, ekologines savybes. Taip būtų, be kita ko, tuo atveju, kai dėl veikslių būtų iš dalies arba visiškai prarasti arba sunaikinti atitinkamoje teritorijoje esantys tokių natūraliųjų buveinių tipai.

Atsižvelgiant į tai, dėl aktyvių miško tvarkymo veikslių, kuriuos sudaro didelio kiekio medžių šalinimas ir kirtimas teritorijoje *Natura 2000*, pobūdžio kyla ilgalaikis pavojus šios teritorijos ekologinėms savybėms, todėl tai neišvengiamai gali lemti minėtoje teritorijoje esančių saugomų buveinių ir rūšių išnykimą ar dalinį ir nepataisomą sunaikinimą.

(žr. 117, 119, 164 punktus)

4. Tam, kad konstatuotų Direktyvos 92/43 dėl natūraliųjų buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos, iš dalies pakeistos Direktyva 2013/17, 6 straipsnio 3 dalies antro sakinio pažeidimą, Komisija, atsižvelgdama į atsargumo principą, kuris yra įtrauktas į šią nuostatą, neturi įrodyti, kad

egzistuoja priežastinis ryšis tarp nagrinėjamų aktyvių miško tvarkymo veiksmų ir pavojaus šių buveinių ir rūšių vientisumui; pakanka, kad Komisija nustatytų, jog egzistuoja tikimybė ar pavojus, kad šie veiksmai sukels tokių trikdymų.

(žr. 158 punktą)

5. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 188–191 punktus)

6. Pagal Direktyvos 92/43 dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos, iš dalies pakeistos Direktyva 2013/17, 6 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 2009/147 dėl laukinių paukščių apsaugos, iš dalies pakeistos Direktyva 2013/17, 4 straipsnio 1 ir 2 dalis reikalaujama ne tik priimti būtinas apsaugos priemones išlaikant gerą tam tikroje teritorijoje saugomų buveinių ir rūšių apsaugos būklę, bet ir veiksmingai jas įgyvendinti, o nesilaikant šių reikalavimų šios nuostatos netektų veiksmingumo. Šį aiškinimą patvirtina Direktyvos 92/43 1 straipsnio 1 dalies 1 punktas, kuriame speciali apsaugos zona nustatoma kaip Bendrijos svarbos teritorija, kur taikomos apsaugos priemonės, taip pat minėtos direktyvos 8 konstatuojamoji dalis, pagal kurią kiekvienoje nustatytoje zonoje reikia įgyvendinti numatytiems apsaugos tikslams būtinas priemones.

Atsižvelgiant į tai aktyvūs miško tvarkymo veiksmai, kurių įgyvendinimas lemia dalies teritorijos *Natura 2000* išnykimą, negali būti šios teritorijos apsaugą užtikrinančios priemonės, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 92/43 6 straipsnio 1 dalį.

(žr. 213, 214, 218 punktus)

7. Direktyvos 92/43 dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos, iš dalies pakeistos Direktyva 2013/17, 12 straipsnio 1 dalies a ir d punktų laikymuisi būtina, kad valstybės narės ne tik priimtų visus teisės aktus, bet ir imtųsi konkrečių ir specialių apsaugos priemonių. Be to, pagal griežtos apsaugos sistemą reikalaujama priimti nuoseklias ir suderintas prevencinio pobūdžio priemones. Taigi tokia griežtos apsaugos sistema turi suteikti galimybę veiksmingai užkirsti kelią į Direktyvos 92/43 IV priedo a punktą įrašytų gyvūnų rūšių veisimosi ar poilsio vietų pažeidimui ar naikinimui.

Šiuo aspektu lemiamo vaidmens neturi tai, kad tam tikrų rūšių nagrinėjamoje teritorijoje *Natura 2000* yra daug. Iš tiesų, Direktyvos 92/43 12 straipsnio 1 dalies d punkte numatyta griežta Direktyvos 92/43 IV priedo a punkte nurodytų rūšių dauginimosi ir poilsio vietų apsaugos sistema.

(žr. 231, 237 punktus)

8. Direktyvos 2009/147 dėl laukinių paukščių apsaugos, iš dalies pakeistos Direktyva 2013/17, 5 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės priimtų išsamų ir veiksmingą teisinį pagrindą, įgyvendindamos konkrečias ir specialias apsaugos priemones, leidžiančias užtikrinti veiksmingą draudimų, nurodytų minėtos direktyvos 5 straipsnio b ir d punktuose, kuriais iš esmės siekiama saugoti šiai direktyvai priskiriamų paukščių perėjimo ir poilsio vietas, laikymąsi. Be to, šie draudimai turi būti taikomi be apribojimų laiko atžvilgiu.

Šios pareigos neįvykdo valstybė narė, kuri leidžia nukrypti nuo teritorijoje *Natura 2000* saugomų paukščių apsaugos įgyvendinant aktyvius miško tvarkymo veiksmus, priimdama aktus, kurių įgyvendinimas neišvengiamai reikštų minėtų paukščių rūšių dauginimosi ar poilsio vietų sunaikinimą ar pažeidimą, kuriuose nėra numatyta konkrečių ir specialių apsaugos priemonių, kurios leistų jų taikymo

sričiai nepriskirti tyčinių veikslių, keliančių grėsmę šių paukščių gyvybei ir buveinei, taip pat užtikrinti veiksmingą draudimą tyčia naikinti ar žaloti jų perėjimo vienas ir kiaušinius, pašalinti jų lizdus ar specialiai juos trikdyti, visų pirma perėjimo ir jauniklių auginimo metu.

(žr. 252, 255, 259 punktus)